

Уманський національний
університет садівництва

Факультет економіки і
підприємництва

Кафедра економіки

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Макроекономіка»

Рівень вищої освіти:	<u>перший (освітньо-професійний)</u>
Спеціальність:	<u>072 Фінанси, банківська справа та страхування</u>
Освітня програма:	<u>Фінанси, банківська справа та страхування</u>
Кількість кредитів ЄКТС:	<u>3,5</u>
Мова викладання:	<u>українська</u>
Обов'язкова/вибіркова:	<u>обов'язкова</u>

Лектор курсу	Руслан Мудрак
Профайл лектора	https://ket.udau.edu.ua/ua/pro-kafedru/vikladachi-ta-spivrobotniki/mudrak-ruslan-petrovich.html
Контактна інформація лектора (e-mail)	mrp1974@ukr.net
Сторінка курсу в MOODLE	https://moodle.udau.edu.ua/course/view.php?id=86

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу	➤ сформувати у студентів глибокі теоретичні знання з макроекономіки про сукупні результати економічної діяльності країни, ринкове саморегулювання, необхідність та інструменти державного регулювання економіки шляхом вивчення ключових положень базових макроекономічних теорій, ринкових механізмів та механізмів макроекономічної політики щодо регулювання економіки; набуття вмінь аналізувати результати функціонування національної економіки та оцінювати ефективність економічної політики держави тощо
Завдання курсу	➤ показати місце макроекономічної науки в системі економічних наук; ➤ дослідити ключові положення методології макроекономічного рахівництва та оцінки результативності функціонування національної макросистеми; ➤ розкрити зміст, призначення, переваги та недоліки базових моделей макроекономічної рівноваги; ➤ з'ясувати сутність, причини та наслідки циклічності суспільного виробництва; ➤ ознайомити здобувачів з основними моделями економічного зростання; ➤ розкрити об'єктивну необхідність та пояснити механізм державного регулювання економіки за допомогою засобів фіскальної, грошово-кредитної та зовнішньоекономічної політики.
Компетентності	➤ ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ➤ ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні. ➤ СК 01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища. ➤ СК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.
Програмні результати навчання	➤ ПРН01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем. ➤ ПРН03. Визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури. ➤ ПРН07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Години (лекції / практичні (семінарські, лабораторні))	Зміст тем курсу	Завдання	Оцінювання (балів)	Залучені стейкхолдери (спільне проведення аудиту, заняття)
Модуль 1					
Тема 1. Макроекономіка як наука	2/2	Рівні господарської системи та їх взаємозв'язок. Об'єктивна необхідність та можливість дослідження макроекономіки як окремої дисципліни: макроекономіка як явище, як сфера знань та як наука; основні проблеми, що досліджуються макроекономікою, як наукою; макроекономічні особливості при вивченні економічних процесів і явищ. Економічна система як об'єкт макроекономіки. Типи економічних систем: ринкова економіка; командно-адміністративна економіка; змішана економіка. Макроекономіка та економічна політика: позитивна і нормативна макроекономіка; обмеженість ресурсів і необмеженість потреб, як головна проблема вибору.	Опрацювання лекційного матеріалу. Розкриття змісту пунктів плану семінарського заняття. Відповіді на тематичні запитання та завдання. Виконання тестових завдань. Презентація реферату.	3	-
Тема 2. Макроекономічні показники в системі національних рахунків	4/2	Суть та основні характеристики Системи Національних Рахунків: суть СНР; концепція розширеного трактування виробництва (СНР-2008); класифікація видів економічної діяльності в СНР-2008; форми первинних доходів та суб'єкти, що їх отримують; інституційна одиниця; економічні операції в СНР (рахунок виробництва, рахунок утворення доходів, рахунок розподілу доходів, рахунок використання доходів, рахунок капітальних витрат, рахунок продуктів і послуг); принцип подвійного запису. Основні методологічні принципи побудови системи національних рахунків: ключові поняття в методології системи національних рахунків (потоки і запаси, кінцева і проміжна продукція, первинні та вторинні доходи, поточні та капітальні доходи й витрати, податки на продукти та податки на виробництво, повна вартість, проміжне споживання та додана вартість); кругообіг «витрати-доходи» в умовах приватної, змішаної та відкритої змішаної економіки; Загальна характеристика макроекономічних показників: валовий національний продукт; валовий внутрішній продукт; чистий національний продукт; національний дохід; особистий дохід; наявний дохід (дохід після сплати податків); національне багатство. Методи обчислення ВВП: метод потоку витрат, метод потоку доходів, виробничий метод. Номінальний та реальний ВВП: номінальний ВВП; реальний ВВП; індекси цін (індекс Ласпейреса, індекс Пааше, дефлятор ВВП, індекс Фішера). Виробництво і розподіл національного доходу. Виробнича функція Коба-Дугласа. Родинний розподіл національного доходу. Крива Лоренца. Економічна нерівність і політика соціального захисту населення.	Опрацювання лекційного матеріалу. Розкриття змісту пунктів плану семінарського заняття. Відповіді на тематичні запитання та завдання. Виконання тестових завдань. Розв'язання задач. Презентація реферату.	3	+
Тема 3. Макроаналіз сукупного	4/2	Принципи функціонування ринкової економіки: виробники і споживачі; економічна відокремленість; ціни; попит і пропозиція;	Опрацювання лекційного матеріалу.	3	-

<p>попиту та сукупної пропозиції. Модель AD-AS [Macro analysis of aggregate demand and aggregate supply. Model AD-AS]*</p>		<p>конкуренція; ринкова інфраструктура. Сукупний попит: натурально-речова та вартісна форма сукупного попиту; особливості сукупного попиту порівняно з однотоварним попитом, крива сукупного попиту; фактори впливу на зміну розміру сукупного попиту (класичний підхід: пропозиція грошей, швидкість обігу грошей; кейнсіанський підхід: цінові фактори (ефект відсоткової ставки (ефект Кейнса), ефект багатства (ефект Пігу), ефект імпортих закупок); нецінові фактори). Сукупну пропозиція: крива сукупної пропозиції та її три відрізки – аналіз економічних процесів, які описуються сегментами кривої сукупної пропозиції; класична модель сукупної пропозиції; кейнсіанська модель сукупної пропозиції; цінові та нецінові чинники сукупної пропозиції. Макроекономічна рівновага в моделі «сукупний попит – сукупна пропозиція»: модель AD-AS та рівноважний рівень цін; перехід від короткострокової до довгострокової рівноваги; шоки попиту і пропозиції; стабілізаційна політика.</p>	<p>Розкриття змісту пунктів плану семінарського заняття. Відповіді на тематичні запитання та завдання. Виконання тестових завдань. Розв'язання задач. Презентація реферату.</p>		
<p>Модульний контроль</p>		<p>Проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle</p>	<p>10</p>		
<p>Модуль 2</p>					
<p>Тема 4. Макроекономічна нестабільність</p>	<p>4/2</p>	<p>Суть макроекономічної нестабільності: суть економічного циклу та його фази; класифікація економічних циклів; функції економічної кризи; теорії економічних циклів (теорія зовнішніх факторів; чисто монетарна теорія; теорія перенакопичення; теорія недоспоживання; марксистська теорія циклу; неокласична та некейнсіанська теорії; психологічна теорія циклу). Економічна криза в Україні: основні параметри, особливості та причини. Проблеми зайнятості: суть безробіття та причини його виникнення, рівень безробіття. Види безробіття: фрикційне, структурне, інституціональне, циклічне, добровільне. «Повна зайнятість» та природний рівень безробіття. Закон Оукена. Безробіття і проблема рівноваги на ринку праці. Попит на працю: класична функція попиту на працю; кейнсіанська функція попиту на працю; пропозиція праці; рівновага на ринку праці; економічна нерівність та державна політика соціального захисту населення. Безробіття в Україні: динаміка, структура. Суть інфляції. Види інфляції: помірною, галопуючою та гіперінфляцією. Типи інфляції: інфляція попиту та інфляція витрат; очікувана та неочікувана інфляція. Структурна та монетарна концепції визначення першопричин інфляції. Інфляція в Україні: характер та причини.</p>	<p>Опрацювання лекційного матеріалу. Розкриття змісту пунктів плану семінарського заняття. Відповіді на тематичні запитання та завдання. Виконання тестових завдань. Розв'язання задач. Презентація реферату.</p>	<p>3</p>	<p>-</p>
<p>Тема 5. Кейнсіанська модель макроекономічної рівноваги</p>	<p>4/2</p>	<p>Споживання – найстабільніший компонент сукупного попиту: функція споживання Кейнса та її модифікація; функція споживання неокласиків; середня та гранична схильність до споживання; аналіз взаємозв'язку споживання і доходу, споживання і багатства; динаміка частки споживання у валовому продукті України. Заощадження: суть та</p>	<p>Опрацювання лекційного матеріалу. Розкриття змісту пунктів плану семінарського заняття. Відповіді на</p>	<p>3</p>	<p>-</p>

		чинники: функція заощаджень; середня та гранична схильність до заощаджень; заощадження та інвестиції; проблема заощаджень в Україні. Інвестиції: суть та типи (інвестиції у виробництво, житлове будівництво, товарно-матеріальні запаси): функції інвестицій; рівновага на фінансових ринках: попит і пропозиція позичкових коштів; рівноважна відсоткова ставка; невідсоткові фактори впливу на інвестиційний попит; інвестиції та рівень національного виробництва; мінливість інвестицій. Сукупні видатки економіки та рівень національного виробництва: вплив сукупних витрат на ЧНП в умовах закритої економіки (метод «витрати-випуск» (Кейнсіанський хрест); метод «вилучення та ін'єкції»); коливання рівноважного рівня випуску навколо економічного потенціалу – вплив інвестицій на рівноважний ЧНП; ефект мультиплікатора. Рівноважний ЧНП і ЧНП в умовах повної зайнятості: рецесійний та інфляційний розриви. Зовнішня торгівля і рівноважний об'єм виробництва.	тематичні запитання та завдання. Виконання тестових завдань. Розв'язання задач. Презентація реферату.		
Тема 6. Економічне зростання	2/2	Суть, фактори й типи економічного зростання: поняття економічного зростання; погляди на економічне зростання; фактори економічного зростання; економічний розвиток і його рівень. Моделі економічного зростання: Кейнсіанські моделі економічного зростання (модель Домара, модель Харрода, Домара-Харрода); модель економічного зростання Солоу. Проблеми економічного зростання в різних групах країн та в Україні: економічне зростання в розвинутих країнах та політика зростання; економічне зростання у країнах, що розвиваються; особливості економічного розвитку України та перехід до економічного зростання.	Опрацювання лекційного матеріалу. Відповіді на тематичні запитання та завдання. Виконання тестових завдань. Розв'язання задач. Презентація реферату.	3	-
Модульний контроль			Проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	10	
Модуль 3					
Тема 7. Механізм фіскальної політики	2/4	Бюджетно-податкова політика та її основні функції. Інструменти фіскальної політики: податкова система та принципи її побудови; прямі і непрямі податки; державні видатки (поточні та довгострокові) та основні напрями державних видатків (державне споживання, трансфери, капіталовкладення, сплата відсотків). Дискреційна фіскальна політика: вплив державних закупок на ЧНП; вплив чистих податків на ЧНП. Автоматична фіскальна політика. Напрями бюджетної політики: бюджетні дефіцити та надлишки; дефіцит державного бюджету та способи його фінансування. Фіскальна політика та проблема збалансування бюджету: стабілізаційна та бюджетна функції фіскальної політики; структурний і циклічний дефіцити державного бюджету. Проблеми вибору фіскальної політики. Характерні риси бюджетно-податкової політики в Україні.	Опрацювання лекційного матеріалу. Розкриття змісту пунктів плану семінарського заняття. Відповіді на тематичні запитання та завдання. Виконання тестових завдань. Розв'язання задач. Презентація реферату.	5	-
Тема 8.	4/4	Ринок грошей: грошовий та кредитний ри-	Опрацювання	5	-

Грошовий ринок та монетарна політика		нок; «гроші для угод» та «гроші в широкому розумінні»; грошові агрегати. Попит на гроші: класична теорія попиту на гроші; кейнсіанська теорія попиту на гроші; попит на «гроші для угод»; попит на «гроші як активи»; попит на гроші та відсоткова ставка. Пропозиція грошей: банківська система, Національний банк та емісія грошей; роль банків у створенні додаткових грошей; грошовий мультиплікатор. Модель IS-LM. Монетарна політика: цілі та види монетарної політики; інструменти грошово-кредитної політики (зміна норми обов'язкового резервування; дисконтна політика (облікова ставка); операції на відкритому ринку). Взаємозв'язок грошово-кредитної та бюджетно-податкової політики. Особливості грошово-кредитної політики в Україні на сучасному етапі.	лекційного матеріалу. Розкриття змісту пунктів плану семінарського заняття. Відповіді на тематичні запитання та завдання. Виконання тестових завдань. Розв'язання задач. Презентація реферату.		
Тема 9. Міжнародна торгівля та зовнішньоекономічна політика держави	4/4	Міжнародна торгівля: необхідність та роль у розвитку національної економіки. Економічні переваги: теорія абсолютним переваг А. Сміта; теорія порівняльних переваг Д. Рікардо. Торгівля при постійних витратах заміщення. Торгівля в умовах зростаючих витрат заміщення: теорія Хекшера-Оліна; парадокс Леонтєва; теорія Портера. Попит і пропозиція на світовому ринку: рівноважна ціна на світовому ринку; вигоди від зовнішньої торгівлі та розподіл доходу. Види торговельної політики: експансіоністська, протекціоністська, політика вільної торгівлі. Інструменти протекціоністської торговельної політики. Характерні риси зовнішньої торгівлі України на сучасному етапі. Україна в СОТ: стан, можливості та загрози.	Опрацювання лекційного матеріалу. Відповіді на тематичні запитання та завдання. Виконання тестових завдань. Розв'язання задач. Презентація реферату.	5	-
Тема 10. Відкрита економіка	2/4	Міжнародні потоки товарів і капіталів. Макроекономічна політика у відкритій економіці: взаємозв'язок між чистим експортом та чистими інвестиціями; модель Мандела-Флемінга; макроекономічна політика за плаваючого валютного курсу; макроекономічна політика за фіксованого валютного курсу; вплив міжнародної мобільності капіталу на результативність макроекономічної політики. Платіжний баланс: система подвійного запису в платіжному балансі; класифікація статей платіжного балансу; взаємозв'язок рахунків платіжного балансу. Валюта і валютні курси: суть та способи визначення. Міжнародні системи валютних курсів: золотий стандарт; Бреттон-Вудська валютна система; Ямайська (Кінгстонська) валютна система. Валютні курси, зовнішня торгівля і платіжний баланс.	Опрацювання лекційного матеріалу. Відповіді на тематичні запитання та завдання. Виконання тестових завдань. Розв'язання задач. Презентація реферату.	5	-
Модульний контроль			Проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	12	
Всього за три модулі				70	
Екзамен				30	
Всього за курс				100	

* лекційне та практичне заняття проводяться на англійській мові

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Методичні вказівки для підготовки до практичних занять з дисципліни «Макроекономіка». Умань: УНУС, 2020. 36с.
2. Методичні вказівки для виконання самостійної роботи з дисципліни «Макроекономіка» студентами денної і заочної форми навчання. Умань: УНУС, 2020. 31с.
3. Електронний курс в Moodle. <https://moodle.udau.edu.ua/course/view.php?id=86>

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Мудрак Р. П., Бурляй А. П., Костюк В. С. та ін. Економічна теорія: Навчальний посібник. Умань: «Візаві», 2018. 720 с.
2. Козакова О. М. Макроекономіка : підручник / О. М. Козакова, Е. М. Забарна / Одес. нац. політехн. ун-т. Херсон : Олді-плюс, 2018. 428 с.
3. Грантківська Г.Е., Косік А.Ф. Макроекономіка. Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2019. 672с.
4. Адам Сміт. Багатство народів. Дослідження про природу та причини добробуту націй. К.: Наш формат, 2018. 722с.
5. Кеннет Рогофф, Кармен Рейнгарт. Циклічна історія фінансових криз. К.: Наш формат, 2019. 544с.
6. Джеймс Рікардз. Валютні війни. Витоки наступної світової кризи. К.: Наш формат, 2018. 348с.
7. С. М. Панчишин. Макроекономіка: Методичні поради та плани практичних занять для студентів економічного факультету освітньої програми «Міжнародна економіка» / Вид. 10-е, перероб. та доп. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. С. 118.

Допоміжна

1. Олійник Д.А. Механізм формування банківського процента на макроекономічному рівні та його економіко-математична модель. *Економіка України*, 2017, №2. С. 73-89. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2019.02.073>
2. Резнікова Н.В., Панченко В.Г., Іващенко О.А. Від ревізії економічної теорії до ревізії економічної політики: пастки нового макроекономічного консенсусу. *Економіка України*, 2021, №3. С. 19-40. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2021.03.019>
3. Резнікова Н.В., Панченко В.Г., Іващенко О.А. Від синтезу економічних теорій до політичного консенсусу: монетарно-фінансові дилеми макроекономічної стабілізації в умовах коронакризи. *Економіка України*, 2021, №4. С. 3-29. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2021.04.003>
4. Мудрак Р. П., Лагодієнко В. В. Агроінфляція та індекс споживчих цін на продовольчі товари: порівняльний аналіз «Україна – ЄС». *Економіка України*, 2018, №1. С. 28-39.
5. Мудрак Р. П., Довгаль О. В. Актуальні проблеми глобальної економіки: зміни у світовому виробництві в постпандемічний період. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва*, 2020, Випуск 96, Частина 2. С. 116-131.
6. Мудрак Р. П., Довгаль О. В. Актуальні проблеми глобальної економіки: голод та недоїдання. *Український журнал прикладної економіки*, 2020, Том 5, № 2. С. 311-319.
7. Непочатенко О.О., Мудрак Р.П., Бечко П.К., Непочатенко О.А. Роль кредитного ринку в забезпеченні банківськими кредитами сільськогосподарських підприємств. *Агросвіт*, 2020, №23. С. 10-16.
8. Нестерчук Ю.О., Мудрак Р.П., Мельник Л.Ю., Чернега І.І., Власюк С.А. Теоретичні основи класифікації регуляторних механізмів розвитку підприємницької діяльності в аграрній сфері [Електронне видання]. *Ефективна економіка*, 2021, №7. Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9041>. DOI: 10.32702/2307-2105-2021.7.2
9. Нестерчук Ю.О., Мудрак Р.П., Мельник Л.Ю., Соколюк С.Ю., Власюк С.А. Вплив регуляторних механізмів підприємницької діяльності на бюджетно-податковий процес та сталий розвиток регіонів. *Агросвіт*, 2021, № 13-14. С. 3-10. DOI: 10.32702/2306-6792.2021.13-14.3
10. Mudrak R., Lagodiienko V., Lagodiienko N. Impact of aggregate expenditures on the volume of national production. *Economic Annals–XXI*, 2018, №172(7-8). P. 44-50. <https://doi.org/10.21003/ea.V172-08>
11. Mudrak R., Nyzhnyk I., Lagodiienko V., Lagodiienko N. Impact of seasonal production on the dynamics of prices for meat and dairy products in Ukraine. *TEM Journal*, 2019, Vol.8, No.4. P. 1159-1168. DOI: 10.18421/TEM84-08

12. Mudrak R., Lagodiienko V., Lagodiienko N., Rybchak V. Food Affordability and Economic Growth. *TEM Journal*, 2020, Vol. 9, Issue 4. P. 1571-1579. DOI: 10.18421/TEM94-32
13. Алімпієв Є. В. Інфляційне таргетування за умови асиметрії загального рівня цін. https://www.krok.edu.ua/download/alimpiev-evgenij-volodimirovich/6_alimpiev.pdf
14. Милашко О. Г. Статистичний аналіз динаміки макроекономічних пропорцій за даними таблиці «витрати-випуск». <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1055/1/Статистичний%20аналіз%20динаміки%20макроекономічних%20пропорцій%20за%20даними%20таблиці%20«витрати-випуск».pdf>
15. Люльов О. Макроекономічна стабільність національної економіки. С.: Університетська книга, 2019. 261с. ISBN 978-966-680-886-1
16. Козак Ю. Міжнародна макроекономіка. К.: Центр навчальної літератури, 2017. 600с. ISBN 978-611-01-0264-3
17. Мудрак Р.П., Ревуцька А.О., Осіпова А.А., Пархоменко Л.А. Макроекономічна нестабільність: безробіття. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва*. 2021. Випуск 99. Частина 2. С. 103-115.
18. Мудрак Р.П. Макроекономічна нестабільність: інфляція. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2022. Том 7. № 2. С. 10-17.

12. Інформаційні ресурси

1. Сайт Державної служби статистики України: www.ukrstat.gov.ua
2. Сайт Кабінету Міністрів України: www.kmu.gov.ua
3. Сайт статистичного органу ЄС <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>
4. Сайт Організації економічного співробітництва та розвитку <https://stats.oecd.org/>
5. Сайт Світового банку <https://www.worldbank.org/>
6. Сайт Міжнародного валютного фонду <https://www.imf.org/external/index.htm>
7. Сайт Продовольчої і сільськогосподарської організації ООН <http://www.fao.org/home/en/>